

Васил Кондов

**Българска фонетика
за българите
в Молдова и Украйна**

Васил Кондов

Българска фонетика
за българите
в Молдова и Украйна

Кагул 2013

CZU 811.163.2'34(075)

К 64

*На светлата памет
на моите родители -
Калина и Илиа Кондови -
първите ми учители
по българска „граматика“*

Учебник утвърден к печати
Сенатом Тараклийского государственного
университета им. Гр. Цамблака
Протокол №5, от 31.01.2012 г.

Рецензент:
доц. д-р Димитър Михайлов
Великотърновски университет
“Св. св. Кирил и Методий”

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Кондов, Васил.

Българска фонетика за българите в Молдова и Украйна / Васил Кондов.

- Кагул : Б. и., 2013 (Tipogr. "Centrografic"). - 170 p.

ISBN 978-9975-4245-1-6.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод.....	5
Азбука.....	18
1. Звук и буква.....	19
2. Гласни звукове.....	20
3. Съгласни звукове.....	23
4. Звукови промени при гласните.....	28
4.1. Редукция.....	29
4.2. Акавизъм.....	32
4.3. Ъкане.....	38
4.4. Променливо и непроменливо Я.....	39
4.5. Вмятане (епентеза) и изпадане (елизия).....	45
4.6. Стягане (контракция).....	55
4.7. Преместване (метатеза).....	56
4.8. Уподобяване (асимиляция и разподобяване (дисимиляция).....	59
4.9. Оустняване (лабиализация) и разустняване (делабиализация).....	62
4.10. Консонантизация.....	67
5. Звукови промени при съгласните.....	69
5.1. Омекотяване (палатализация) и затвърдяване (депалатализация).....	72
5.2. Обеззвучаване (десоноризация) и озвучаване (соноризация).....	84
5.3. Уподобяване и разподобяване.....	87
5.4. Оустняване и разустняване.....	97
5.5. Вмятане и изпадане.....	100

5.6. Йотация и дейотация.....	108
5.7. Стягане.....	111
5.8. Вокализация.....	112
5.9. Преместване.....	113
6. Фонетични промени и граматически средства...	115
6.1. Удвояване (редупликация).....	115
6.2. Разлагане (декомпозиция).....	116
6.3. Аналогия (уподобяване).....	118
6.4. Сливане (контаминация).....	122
7. Ударение.....	123
Използвана литература.....	127
Приложение 1.....	130
<i>Общностите на българите в Молдова и Украйна</i>	
Приложение 2.....	132
<i>Научно-изследователска литература за езика на българите в бившия СССР (Молдова, Украйна и др.)</i>	
Приложение 3.....	160
<i>Публицистична литература за изучаването и обучението на български език в Молдова и Украйна</i>	
Приложение 4.....	167
<i>Неделчев, Н. Интелектуален дар за българите от Молдова и Украйна.</i>	

УВОД

В основата на тази книга е издаденото през 2003 г. „Помагало по българска фонетика за българите в Молдова и Украйна”. Тогава бях останал една година без работа. Та, както казва руската поговорка – „нет худа без добра”... Благодарение на това обстоятелство имах доста свободно време, което реших да използвам като се опитам да напиша нещо полезно относно изучаването на българския книжовен език за българите в бившия СССР или в т.нар. Бесарабия. Тогава не предполагах, че ще стана и преподавател по български език в университета „Григорий Цамблак” в Тараклия, а също така, че в продължение на пет години ще бъда такъв и в университета в гр. Комрат, т.е., че в два съседни университета в Република Молдова ще преподавам българистични езиковедски и други дисциплини, в това число, разбира се, и българска фонетика. Това ме накара пак да се върна към съдържанието на помагалото, за да го допълня с някои неща, както и да извърша редица поправки в него. Между другото бяха публикувани и няколко рецензии и отзива за книгата. Особено ценна за мене е рецензията на проф. Н. Неделчев (2003). Точно тя ми дава кураж да загърбя вече скромността и да премахна от названието на допълненото и поправено издание на книгата думата „помагало” (вж. рецензията на Н. Неделчев, приложена в края на книгата).

И така, в тази книга се прави сравнение между звуковата система на книжовния език и българските диалекти в Молдова и Украйна, а също така се съпоставят в известна степен и звуковите системи на българския и руския книжовен